

v nekterih besedah napovedujemo, v drugih ne. Tako, postavim, pišemo: *prijatelj, misel, vótel* i. t. d. de pokažemo, de te besede v drugih sklonih **l** dobé, nasprot pa pišemo: *oče, mati, dète, hči, okó, koló, gospodar, téme, nič* i. t. d. desiravno bi jih mogli po namenu v prvem sklonu: *očet, mater, dètet, hčér, očés, kolés, gospodarj, témèn, ničes* i. t. d. pisati, de bi njih sklanjanje očitno storili. Enako neskladno (un-systematisch) ali nesoglasno pišemo tudi deléžja ali srednice (Mittelwörter), kér le v možkim spolu naznamo, kakó de ima deležje v ženskim ali tretjim spolu, nikoli pa v ženskim ali tretjim, kako de ima v možkim. Takó, postavim, pišemo: *sim rekel, sim delal, sim kupil*, de pokažemo, de té besede v ženskim in tretjim spolu **l** dobé; nikoli pa ne pišemo: *sim rekua, sim deloua, sim kupua*, de bi pokazali, de možki spol **u** imeti hoče. Tukaj prašam: ali je na ženskim ali tretjim spolu več ležeče, kakor na možkim? Ali ni k znanju jezika ravno takó potrebno vediti, kakó ima kak glagolj v možkim, kakor, kakó ima v ženskim ali réčnim spolu? Če tedej, kader kak glagolj v ženskim ali réčnim spolu pišemo, zaupamo: de bo bravec sam vedil, kakó de ima v možkim, zakaj bi nezaupali tudi takrat, kader ravno ta glagolj v možkim spolu pišemo, de bo bravec sam vedil, kakó de ima v ženskim ali réčnim! S tem tedej sami poterdimo, de, kakor je nepotrebno, v ženskim in tretjim spolu sklanjanje možkiga na znanje dajati, takó mora tudi nepotrebno biti, pri pisanju možkiga spola ženskiga ali réčniga nepovedovati. —

(Dalje sledí.)

Iz Celja.

Celjski kmetiški poslanec pri državnim zboru, gruntni lastnik S., je pred kratkim domú prišel, svojiga sina oženit. Med drugo baharijo, ki jo je domá od zbora razlagal, je tele resnične besede povedal: „Prepričal sim se, de za državni zbor kmetje niso; tam morajo učeni možje biti.“

Je li res, de je to potrebno? Torej, zapomnite si to, voljivci! kader boste spet kakiga poslanca izvoliti imeli. Učen, to je, v mnogoverstnih znanstvih zveden mož le zamore za vas, za ljudstvo in njegove potrebe govoriti, ne pa — lipav bog.

Več tukajšnjih uradnikov pri železni cesti, kateri od Celja dalje na Laško (Tüffer), od tam na zidani most (Steinbrücken), in od tega še dalje na Krajnsko so ali bodo prestavljeni, in ki torej s Slovenci zmirej opraviti imajo, si pridno slovenske slovnice oskerbujejo, pa jih ne samó kupijo, temuč se iz njih — akoravno so ti gospodje večidel Čehi ali Moravci, in že eno ali drugo slavensko narečje razumejo — práv marljivo slovenšine učijo. Ali ni to lepo in za rojene Krajnce in Štajarce posnemanja vredno? —

Predposlednjo nedeljo je bil v tukajšnjim gledališu občni balj (plés). Obilni dohodki iz te veselice so bili za ranjene vojake domačiga regimenta Kinsky, zdaj na Laškem, odločeni ter jim poslani. — Z Bogam! J.Š.

Iz Gorenskiga.

Že davnej se nisim v Novicah nič oglasil, kér clovek v sedanjim času raji bère, kot piše. Kér imam pa vender zdej nekaj nabraniga, Vam pošljem to mervico v Ljubljano.

Pervič vam moram povedati, de nas je práv v dušo spéklo, ko smo slišali, de nej bi se za nesrečni Frankobrod vnovič poslanci volili. Nam Gorencam ne gré v glavo, de bi iz Frankobroda za nas Avstrijane kterikrat kaj dobička prišlo, torej že pervikrat nismo nič volili in tudi zdej še nisim nikjer družih misel slišal. Nemški „Bund“ ni Avstrijancam še nikdar pomagal, Avstrijansko cesarstvo si je v potrebi moglo vselej samo poma-

gati, in si bo tudi prihodnjič pomagalo z lastno pomočjo svojih ljudstev. Nej Frankobrodski zbor brez naših poslancov nar poprej za Nemčijo postave skuje — potem se bo že vidilo: ali bo Estrajhu kazalo ž njo v kakošno zvezo stopiti ali ne. Naši poslanci imajo zdej svoje pravo mesto le v Kromerizu. To previdi tudi naše ministerstvo, zatorej ne ukaže, de bi se moglo voliti, ampak — kakor razglas deželnega poglavarstva pravi, — je volitev vsacimu volivcu popolnoma na prosto voljo dana. Pri nas bomo pri stari misli ostali. — Sèmtertjè se branijo izvoljeni možjè pri rekrutirengi zaupni možjè (Vertrauensmänner) biti, kér se bojijo sovražtva in družih sitnost. To ni práv, kér kaže, de še nismo za novi čas in za nove postave pripravi. Kakšna bo za naprej, če se bomo tudi v družih rečéh takim častnim in potrebnim službam odtegovali? Bomo tedej mogli spet pod staro kopito priti. Kdor se postave in pravice derži, se nima nič bati; vsim ljudém pa se ne more vstreči. — V Radoljci so zaupni možjè svojo službo že opravili. — V Bledu se je družba napravila, ktera misli veliko novo gostivnico zidati na akcije. Rajski kraj v Bledu bo poléti zmirej bolj obiskan, torej bo potreba več prostora za goste. — Zima je pri nas taka, de mislimo, de smo v spomladi. Z Bogam!

(—)

Iz deržavniga zbora.

Pretečeni teden ni zbor v cerkvenih rečéh še nic sklenil. V poslednjim listu smo rékli, de imenitnost cerkvenih reči bo dala poslancam veliko opraviti, inrés je taka. Dozdej je večí del poslancov za enake pravice vsih vér govoril, in de naj se cerkev nikar ne loči od sploh deržavnih postav.

Novičar iz Ljubljane.

Skozi Ljubljano so peljali unidan vklenjeniga pijemonteškiga oficirja na Dunaj, ki je iz Laškiga na Ogersko h Košutu bil poslan; v Reki so ga zapazili in vjeli. — Iz Reke je prišlo že več vóz, kakor pravijo, Napolitanske solí v Ljubljano in Krajnj na prodaj, ktera je (cent) 1 gold. bolji kup kakor naša navadna. — „Slave Venec“ se je imenovala igra, ki je je slovensko društvo v četertik v Ljubljanskim gledišu v spomin Valentina Vodnika napravilo. Razun nekterih lepih pesem (posebne Husitske) sta nas nar bolj razveselila: govor v spomin Vodnika, ki ga je naš mnogospoštovani gosp. K. Dežman spisal, — in pa predigra divice orleanske slavniga Koseskiga.

Novičar iz mnogih krajev.

Nar novejši novíce iz Ogerskiga povedó, de se je pretečeni teden terdnjava Esek naši armadi vdala, ktera je tudi Novi in Stari Arad premagala. Košut je še zmirej na Ogerskim. Madžaram ni nič upati. Dokler so v pestéh cesarske armade, so mirni; če pa ta odíde, so pa spet puntarji. V Graških novicah se neverljiva novíca bère, de se hočejo Serbi s Košutam sprijazniti — pa kaj se v Gracarci vse ne bère!! Ona tudi pripoveduje, de se je na Ogerskim med katoljčani in luterani vojska začela, ktero je Košut vžgal. — V Švajcu (Berni) se je spet ena nova véra začela, ktera se úmno kristjanstvo (Vernunft-Christenthum) imenuje. Novih vér nam še manjka, de bojo prekucije še večí na svetu!! — Na našim Laškem se pretečeni tedín ni nič posebniga zgodilo. Zdej spet govoré, de bo mir med našo armado in pijemonteško za nekoliko časa podaljšan. — V Toškani na Laškem se je tak punt vžgal, de je nadvojvoda Toškanski Leopold z vso svojo družino zbežal. — Na Rimskim mora po novim povelju vsak fajmošter eniga vojaka namest sebe v vojsko dati. Kér je na Rimskim 75000 far, bo Rimska armada 75000 vojakov pridobila. — Na Horvaškem ne bo zdej nove rekrutirenge, zató kér že skorej nič možkih domá ni;

vse je v vojski. — Nekdo je zrajal, de naša sedanja armada, če jo na 500,000 mož štejemo, in na vsaciga moža, eniga k družimu, 20 krajc. na dan, v vsim skupaj vsak dan 166,666 gold. in celo léto 60 milijonov in 833,090 gold. veljá. — V Frankobrodu, posebno med tistimi poslani, ki hočejo Prajzovskega kralja čez vse postaviti, je dopis našiga ministra od 4. dne tega mesca silen hrup vnel. V tem dopisu stoji, de se avstrijsko cesarstvo noče nobeni drugi vladi vkloniti. — Nadvojvoda Janez so vnovič hudo zbobeli, pa jim je že spet boljši; vstanejo pa še ne. — Po Dunajskim časopisu „Presse“ je Frankobrodski zborni odbor vnovič tista 2 razdelka §. 2. in 3. poterdil, ktera imata namén, avstrijsko cesarstvo razdjati, in zoper ktera se niso samo Slavijani, temuč vsi drugi Avstrijanci mesca kozoperska vzdignili. — Po stari navadi si vsak cesar izvoli v latinskem jeziku kak prigovor, kateri oznani, kako de misli ravnati. Naš Cesar so si unidan izvolili: „Viribus unitis“, to je: „Z družinimi močmi“, s katerim prigovorom Cesar očitno na znanje dajo, de združeni s svojimi ljudstvi hočejo vseskozi ravnati. — Mestna srenja v Dobrovniku (Ragusa) je poslala banu Jelačiću lepo pisno, v katerim svoje neizrečeno veselje razodéne, de je ban izvoljen poglavar Dalmatinske dežele — on, ki je rešitelj Slovanov, njih up in podpora! — Ravno beremo v Teržaskih novicah, de so v Rimu 9. dan tega mesca republiko oklicali, to je, ljudsko vlado, kakor je zdej na Francozkim. Sv. očetu papežu so vzeli vso deželsko moč; njegovo nar vikši cerkovno oblast pa, kakor jo je poprej imel, tudi zanaprej spoznajo in Rim naj bo tudi prihodnjič sedež papeža, vikšiga oblastnika samó v cerkovnih rečéh.

Smešna noša o ženitninah.

Od kar so Krajnci svojo staro demačo nošo zapustili, sami ne vedó, kako bi se o slovesnih obhajanjih nosili. O ženitninah hodijo, postavim, možtvo v veliki vročini o sv. Jakobu s plajši, kakor de bi bila huda zima o sv. Pavlu; in ženstvo je o hladni svečnici v golih ošpetlih ali robačah, kakor de bi bil prijetni kres; zraven imajo pa še na glavi tisti dragi, nerodni in težki jerbas ali koš, ki mu z nemškovavsko besedo avba pravijo. Žnablje bi bilo treba gristi, de bi koga smeh ne lomil. — Ali bi možkim ne stala veliko gorji poprejšnja dolga suknja iz praviga ali domačiga podvana in z rudečo podleko? Saj bi pozimi ne bila premerzla, in po létu ne prevroča. In ali bi se bilo ženskim saj v merzlim času sramovati tiste dolge suknje ali jope, ki se je še komej v kakih rovtah ohranila, je tudi iz podvana in s škerlatam podložena? Saj še mestne gospé in gospodične zdaj enake oblačila pozimi nosijo, le de so iz družiga blaga, mende jim kočmavka pravijo. In kako zalo bi še vselej deviškim nevéstam in družicam na glavi stal poprejšnji lahki in pripravi šapelj, ali pa samo tista lepotina, ki jo ima ženska od stvarnika zastonj, namreč lasje lepo razčesani in v kite z barvnatimi trakovi spleteni in z rožami ovenčani? — Prevdarite, Krajnci in Krajnjice, kakošna noša bi bila bolj pristojna! Podlipski.

Kako se spomlad na dalje oznamuje.

Pretečeni tedín so spet naslednje rastljíne razcevele: Lapúh beli (gemeiner Huflattig), zeleni teloh (grüne Niesswurz), divji pôper (gemeiner Seidelbast), siva jevša (graue Erle), trepetlika (Zitterpappelbaum), rudeča resica (fleischfarbige Heide), léša (gemeine Haselnussstaude), zgodna verba (frühe Weide). Zima je tako lepa na Krajnském, de take že davnej ne pomnimo. Snegá že davnej nimamo nič, in ga

tudi skorej nič nismo imeli. Zmerzlota je vender čez 2 pedí globoko segla, in kér večidel burja in sever brijeta, sta žito, kakor pšenico, ječmen in še clo travo tako osmodila, de je večidel rujava postala; sama rež je še sémtertjé enmalo zelena. Spomladi bo veliko dežjá potreba; če ga ne bo, bo huda suša. A. Fleišman.

Dr. Wildnerjeve bukve:

„Die Nationalitäten Frage in Oesterreich, und zwar erstlich die Sprachenfrage“.

V téh bukvah si gosp. Dr. Wildner dokazati prizadeva, kako naj bi se jezik različnih avstrijskih narodov po enakopravnosti (Gleichberechtigung) v občinstvo vpeljal.

Grôza nas je sprehajala, ko smo té svéte brali, in z nevoljo smo bukve, ko smo jih prebrali, pod klop vergli. Ali je mogoče, de zamore kaj taciga umen in pošten človek pisati in se podstopiti, zboru predpložiti?! Ali je to enakopravnost, de bi se brezvestno ravnanje Meternihovo in njegovo zatiranje vsih jezikov pod jarm nemškiga še v novi hújši postavi vpeljalo?! Ali so Cesar zató *vsim narodam* svobodno ustavo dali?!

Novo oživljenje zatertih jezikov, njih vpeljanje v šolo, v pisarnice in v občino: to je enakopravnost, ktero smo po ustavi dobili, ktero narodi terjajo in ktera se jim mora dati. Kar je nekdanji Cesar Jožef nad avstrijskimi narodi pregrešil, to — upamo — bo vladarstvo Cesarja Franca Jožefa popravilo, in Njegovi ministri mende ne bojo poslušali tacih svetovavcov, kakor je Dr. Wildner. Narodstvo (Nationalität) ni več prazna beseda: to poslanci v državnim zboru dobro vedó, torej bojo pravično obsodili Dr. Wildnerjevo „Sprachenfrage“. Pa brez vsiga dobička poslancam vender ta knjiga ne bo — namreč: de se iz nje učijo, kako nekteri ljudjé enakopravnost (Gleichberechtigung) razumejo, in de bojo vedili: kako imajo pri 21. §. ustavnih pravic govoriti, de ne bo enakopravnost beseda, ktero si zamore vsak po svojim razlagati, kakor hoče.

Rod (Volksstamm) *dežele*: to je edína pravična podlaga enakopravnosti. Vse drugo ne bo obstalo. Jezik rodú je gospodar v svoji deželi; vsi drugi so le gosti, katerih gospodar ne bo sovražil, ampak prijazno ž njimi ravnal, če se ne bojo prederznili, gospodarja pravice kratiti.

Popravki.

Po pomoti je prišel sostavek poslednjih Novíc pod nadpisom »Oznanilo novih, vsim Slovincem važnih bukvic« gosp. P. Kozlerja, namesto v poglavni list v »doklado«. Na koncu tega sostavka manjka tudi cela versta, ktero takóle popraviti prosimo: »Kér smo te bukve (Dr. Wildner Nationalitätenfrage) ravno prejeli, nismo imeli časa, jih prebrati, de bi mógli čez nje soditi.« — V Novicah na 29. desni str. v 5. versti od spodaj namesto popis čez slovenšine béri popis slovenšine

Današnjimu listu je pridjan 7. dokladni list in pa podoba Gaête.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	17. svečana.		19. svečana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	38	2	29
1 » » banaške	2	30	2	48
1 » Turšice.....	—	—	1	32
1 » Sorsice.....	—	—	1	50
1 » Reži.....	1	33	1	42
1 » Ječmena.....	—	—	1	27
1 » Prosa.....	1	39	1	22
1 » Ajde.....	1	15	1	9
1 » Ovsa.....	—	51	—	51